

TYÖELÄKERAHASTOJEN SIOITUSRAKENNE 31.12.2010

7.2.2011 Veikko Savela

I. SIOITUSTEN KOKONAISMÄÄRÄN KEHITYS

Työeläkevakuuttajat TELAn jäsenyhteisöjen työeläkerahastojen sijoituskanta 31.12.2010 oli 138,8 mrd. euroa, jossa on nousua neljänneksen aikana 5,0 mrd. euroa eli 3,6 %. Vuoden alusta sijoituskanta on noussut 13,9 mrd. euroa eli 11 %. Sijoituskanta nousi vuonna 2009 19,8 mrd. euroa eli 18,8 %. Vuoden 2008 aikana sijoituskanta aleni 17,3 mrd. euroa eli 14,1 %, joten vuodesta 2009 alkaen on tapahtunut voimakas suunnanmuutos. Rahasto oli euromäärältään 31.12.2010 suurempi kuin koskaan aiemmin.

Vuoden 2006 viimeisen neljänneksen aikana siihen saakka suurimpana omaisuuslajina olleen joukkovelkakirjasijoitusten osuus aleni ja osakkeiden osuus nousi niin, että osakesijoituksista tuli suurin omaisuuslaji. Tähän vaikutti erityisesti julkisen sektorin työeläkelaitosten suuri osakepaino. Vuoden 2007 aikanakin osakepaino edelleen kasvoi ollen 31.12.2007 46,4 % käytyään 30.9.2007 jo 48,1 %:ssa.

Vuoden 2008 alusta lähtien joukkovelkakirjojen osuus alkoi uudelleen kasvaa. Niiden osuus oli 30.6.2009 jo 40,4 %, mutta on nyt sitten alentunut 31.12.2010 mennessä 31,7 prosenttiin. Osakkeiden osuus taas laski vuoden 2008 aikana hyvin voimakkaasti ja lasku jatkui myös vuoden 2009 ensimmäisellä neljänneksellä, mutta on sen jälkeen taas noussut. Noteerattujen osakkeiden osuus koko sijoituskannasta 31.12.2010 oli 36,9 % ja ne ovat selkeästi suurin omaisuuslaji. Jos osakeomaisuuslajiin lasketaan myös noteeraamattomat osakkeet, pääomasijoitukset sekä hedge fundit, niin osakeluontoisten sijoitusten osuus koko sijoituskannasta nousee 46,2 %:iin.

Tilastoinnissa ovat mukana työeläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöiden ja -kassojen TEL-rahastot sekä julkisalojen työeläkevakuuttajat, johon kuuluvat: KEVA, Valtion eläkerahasto (VER), Kelan toimihenkilöiden eläkerahasto, Kirkon keskusrahasto (KKR) sekä Suomen Pankin Eläkerahasto (SPERA). Mukana on vielä erityiseläkeyhteisöjen ryhmä, johon kuluvat Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) ja Merimieseläkekassa (MEK). ETERA on nyt sijoitettu eläkevakuutusyhtiöiden ryhmään, myös taannehtivien lukujen osalta.

Tässä tilastoinnissa on mukana vain lakisääteisen työeläketurvan rahastointi. Eläkesäätiöiden ja -kassojen hoitaman kollektiivisen lisätyöeläketurvan rahastojen arvo, joka on noin 5 mrd. euroa, ei ole mukana.

II. SIOITUSTEN JAKAUTUMINEN ERI TYÖELÄKEYHTEISÖTYYPPIEN KESKEN

Työeläkelaitosten sijoitusten kokonaismäärästä oli 31.12.2010 työeläkevakuutusyhtiöiden osuus 62,5 %, erityistyöeläkevakuutusyhteisöjen osuus 0,7 %, eläkesäätiöiden ja -kassojen osuus yhteensä 4,4 % sekä julkisalojen työeläkevakuuttajien osuus 32,5 %. Osuuden tasaista nousua viime vuosina on ollut julkisalojen ryhmällä, johtuen osaltaan siitä, että eläkevakuutusmaksujen määrä selkeästi ylittää maksettavien eläkkeiden määrän.

Eläkesäätiöiden ja -kassojen osuus on laskenut vuodesta 2007 2,7 % -yksiköllä eläkesäätiöiden ja -kassojen kannansiirtojen myötä..

III. SIOITTAMINEN SUOMEEN JA SUOMEN ULKOPUOLELLE

III. 1. Kaikki työeläkevakuuttajat

Tilastotietoa kaikkien työeläkeyhteisöjen ulkomaisista sijoituksista ennen ajankohtaa 31.12.2000 ei ole käytettävissä.

Kotimaan sijoitusten osuus oli vuoden 2000 lopussa vielä 59 %, mutta sen jälkeen se tasaisesti putosi ollen

31.12.2006 enää 28,6 %. Vuoden 2007 aikana alkoi kuitenkin selvä Suomi-osuuden nousu ja nousu jatkui 30.6.2009 saakka Suomi-osuuden ollessa tuolloin 37,2 %. Vuoden 2009 loppupuolella Suomi-osuus taas alkoi lievästi laskea ja oli 31.12.2010 34,2 %.

Suomen ulkopuolisen euroalueen osuus sijoituksista 31.12.2010 oli 28,7 %. Tämä osuus on ollut muutaman vuoden laskussa. Korkeimmillaan osuus oli vuoden 2005 lopussa, jolloin se oli 41,2 %.

Euroalueen ulkopuolisten sijoitusten osuus on, muutaman vuoden poikkeusta lukuun ottamatta, ollut jatkuvassa nousussa. Tämä johtuu siitä, että osakkeiden netto-ostot ovat suuntautuneet varsin voimakkaasti euroalueen ulkopuolelle. Vuonna 2006 osakkeiden netto-ostot euroalueen ulkopuolelta olivat 2,3 mrd. euroa sekä vuonna 2007 lähes 4 mrd. euroa. Myyntejä oli vuoden 2008 aikana enemmän 0,9 mrd. euroa ja erityisesti viimeisellä neljänneksellä, jolloin myyntejä oli enemmän 2,9 mrd. euroa. Vuoden 2009 aikana ostoja oli enemmän 2,4 mrd. euroa ja nyt vuoden 2010 aikana 1 457 milj. euroa.

Sijoitusten kokonaismäärä Suomen ulkopuolelle oli vuoden 2000 lopussa 27,2 mrd. euroa ja nyt vuoden 2010 lopussa 91,4 mrd. euroa.

Vuoden 2010 lopussa Suomen ulkopuolisista sijoituksista oli sijoitettuna joukkovelkakirjoihin 39,1 mrd. euroa eli 42,7 % näiden ulkopuolisten sijoitusten kokonaismäärästä. Näiden Suomen ulkopuolisten joukkovelkakirjojen osuus Suomen ulkopuolisista sijoituksista on käytännössä vuodesta 2005 alkaen ollut trendimäisesti laskeva.

Joukkovelkasijoituksista taas Suomen ulkopuoliselle euroalueelle tehtyjä sijoituksia 31.12.2010 oli 24,4 mrd. euroa, mikä oli 62,4 % Suomen ulkopuolelle tehtyjen joukkovelkasijoitusten kokonaismäärästä ja 55,3 % kaikista työeläkevakuutusyhteisöjen joukkovelkasijoituksista, kun sijoitukset myös Suomeen ovat mukana.

Joukkovelkakirjasijoitusten määrä euroalueen ulkopuolelle oli vähäistä vuoteen 2004 saakka, josta alkaen on ollut tasaista osuuden kasvua osuuden 31.12.2010 ollessa 33,5 %.

III. 2. Yksityisen sektorin työeläkevakuutusyhteisöt

Yksityisen sektorin työeläkevakuutusyhteisöjen ryhmään kuuluvat eläkevakuutusyhtiöt, eläkesäätiöt ja –kassat sekä Mela ja MEK. Rahaston kokonaismäärä 31.12.2010 oli 93,7 mrd. euroa. Eläkevakuutusyhtiöiden osuus on 92,6 %.

Yksityisen sektorin työeläkevakuuttajien ulkomaille tekemien sijoitusten määrä oli vielä ennen euron käyttöönottoa vuoden 1998 lopussa vain 2 mrd. euroa, mutta jo vuoden 2000 lopussa 18,5 mrd. euroa ja nyt vuoden 2010 lopussa 54,9 mrd. euroa.

Yksityisen sektorin työeläkevakuuttajat ovat kuitenkin suunnanneet sijoituksiaan Suomen ulkopuolelle hitaammassa tahdissa kuin kaikki työeläkevakuutusyhteisöt keskimäärin ja lisäksi kotimaisten sijoitusten osuus nousi voimakkaasti vuoden 2007 alusta lähtien 30.6.2009 saakka. Sitten on ollut pientä osuuden laskua. Yksityisellä sektorilla kotimaisten sijoitusten osuus 31.12.2010 oli 41,3 %, kun se julkisten työeläkeyhteisöjen ryhmällä oli 19,3 %.

IV. KAIKKIEN TYÖELÄKEVAKUUTUSYHTEISÖJEN SIJOITUSRAKENNE PÄÄOMAISUUSLAJEITTAIN

IV. 1. Osakkeet

Tässä tarkastelussa tähän omaisuuslajiluokkaan osakkeet sisältyvät noteeratut ja noteeraamattomat osakkeet, osakesijoitusrahasto-osuudet, pääomasijoitukset sekä hedge fundit.

Vuoden 2005 aikana osakkeiden volyyymi kasvoi ennätysmäisellä 11 mrd. eurolla. Niiden määrä vuoden 2005 lopussa oli 38,1 mrd. euroa ja osuus kaikista sijoituksista nousi 37,3 %:iin.

Vuoden 2007 lopussa osakesijoituksia oli 56,8 mrd. euroa eli 46,4 % kaikista sijoituksista. Osakesijoitusten volyyymi kasvoi vielä vuoden 2007 aikana 7,1 mrd. euroa siitä huolimatta, että osakkeiden volyyymi laski jo vuoden 2007 viimeisen vuosineljänneksen aikana 3,0 mrd. eurolla.

Vuodelta 2008 aikana TELAn jäsenyhteisöjen osakesijoitusten volyyymi laski yhteensä 22,4 mrd. euroa. Osakkeiden myyntejä oli vuoden aikana enemmän 1,5 mrd. euroa, joten osakkeiden arvonnousuksi jäi noin 21 mrd. euroa eli 37 %. Samaan aikaan OMX Helsingin hintaindeksi laski 51,5 % sekä MSCI-world hintaindeksi euroissa mitattuna 38,5 %.

Vuoden 2009 aikana osakkeiden volyyymi työeläkeyhteisöissä nousi 14,4 mrd. euroon. Ostoja oli enemmän 4,3 mrd. euroa, joten arvonnousua oli noin 10,1 mrd. euroa eli 43 %. Samaan aikaan OMX-portfoliotuottoindeksi nousi 44,5 % sekä MSCI World tuottoindeksi euroissa 33,2 %.

Vuoden 2010 neljännen neljänneksen aikana osakkeiden volyyymi kaikkiaan kasvoi 5,3 mrd. euroa ja noteerattujen osakkeiden kasvu oli 5,4 mrd. euroa. Osakkeiden volyyymi 31.12.2010 oli 64,1 mrd. euroa. Noteerattujen osakkeiden ostoja oli enemmän neljännen vuosineljänneksen aikana 1,4 mrd. euroa. Näin arvonnousuksi tulee noin 4,0 mrd. euroa eli 8,7 %. Samaan aikaan OMX-yleisindeksi nousi 8,0 % ja MSCI- WORLD hintaindeksi euroissa 10,9 %. Osakkeiden ostoja oli enemmän tämän neljänneksen aikana työeläkevakuutusyhtiöillä 1 306 milj. euroa, julkisyhteisöillä 265 milj. euroa. sekä eläkekassoilla ja -säätiöillä 74 milj. euroa.

Yhteensä osakkeiden volyyymi nousi vuoden 2010 aikana 13,5 mrd. euroa. Ostoja oli enemmän 5,3 mrd. euroa, joten arvonnousuksi tulee noin 8,2 mrd. euroa eli 22 %. Samaan aikaan OMX portfoliointaindeksi nousi 25 % ja MSCI World hintaindeksi euroissa mitattuna 18 %.

Suomen ulkopuolisten osakkeiden määrä 31.12.2010 oli 48,6 mrd. euroa, joka on 75,8 % osakesijoitusten kokonaismäärästä. Siitä pääosa eli 74,1 % oli euroalueen ulkopuolella.

Suomessa liikkeellelaskettujen, työeläkelaitosten omistamien osakkeiden määrä 31.12.2010 oli 15,5 mrd. euroa, jossa on neljänneksen aikana nousua 1,6 mrd. euroa. Suomalaisten osakkeiden osalta oli neljännen neljänneksen aikana ostoja enemmän 515 milj. euroa. Suomalaisten osakkeiden osuus työeläkevakuuttajien kaikkien osakesijoitusten kokonaismäärästä 31.12.2010 oli 24,2 %, mikä on 0,5 % -yksikköä enemmän kuin kolmannen neljänneksen lopussa. Osuuden nousu johtuu suomalaisten osakkeiden hyvästä kurssikehityksestä sekä uusista ostoista.

Osakkeiden osuus koko sijoitusomaisuudesta 31.12.2010 oli työeläkevakuutusyhtiöillä 45,8 %, eläkesäätiöillä ja -kassoilla 35,8 % sekä julkisalujen ryhmällä 48,3 %. Kaikilla työeläkeyhteistyypeillä oli osuuden nousua kolmannen neljänneksen aikana.

Pörssissä noteerattuja osakkeita työeläkeyhteisöt omistivat 31.12.2010 51,2 mrd. euroa, mikä on 36,9 % koko sijoituskannasta.

Pääomasijoitusluontoisia osakesijoituksia ja noteeraamattomia yms. osakesijoituksia 31.12.2010 oli 6,9 mrd. euroa eli 4,9 % koko sijoituskannasta. Suomeen tehtyjä pääomasijoituksia oli 457 milj. euroa.

Hedge fund sijoituksia 31.12.2010 oli 6,0 mrd. euroa. Hedge fundien osuus kaikista sijoituksista 31.12.2010 oli 4,3 %.

Näitä ns. vaihtoehtoisia sijoituksia eli hedge fundeja ja pääomasijoitusluonteisia osakesijoituksia sisältyy siten yhteensä 12 mrd. euroa eli 8,6 % -yksikköä tähän pääomaisuuslajiin "osakkeet".

Yksityisellä sektorilla vaihtoehtoisten sijoitusten määrä on ollut suhteellisesti suurempi kuin koko järjestelmässä ollen 31.12.2010 10,9 mrd. euroa eli 11,6 % sijoitusten kokonaismäärästä. Noteerattuja osakkeita yksityisellä sektorilla 31.12.2010 oli 31,4 mrd. euroa eli 33,6 %.

Huom. Korkosijoitusrahasto-osuudet ovat tässä tilastossa korkosijoituksissa.

IV. 2. Joukkovelkakirjalainat

Joukkovelkakirjoihin oli 31.12.2010 sijoitettuna 44,1 mrd. euroa, jossa on laskua 2,6 mrd. euroa kolmannen neljänneksen loppuun verrattuna. Joukkovelkakirjojen osuus työeläkeyhteisöjen kaikista sijoituksista 31.12.2010 oli 31,7 %, joka on 3,2 % -yksikköä vähemmän kuin edellisen neljänneksen lopussa sekä 5,7 % -yksikköä vähemmän kuin vuoden alussa. Osuus oli laskeva jo vuonna 2009.

Yritysten liikkeelle laskemiin joukkovelkakirjoihin 31.12.2010 oli sijoitettuna 7,3 mrd. euroa. Tämä merkitsee 16,6 prosentin osuutta joukkovelkakirjalainojen kokonaismäärästä. Yritysten liikkeelle laskemista joukkovelkakirjalainoista oli 37,0 % sijoitettuna Suomen ulkopuoliselle euroalueelle ja 43,8 % euroalueen ulkopuolelle.

Suomen ulkopuolisten joukkovelkakirjojen määrä 31.12.2010 oli 39,2 mrd. euroa. Euroon siirtymisen myötä tapahtui ryntäys Suomen ulkopuolisiin joukkovelkakirjalainoihin. Sitä ennen kutakuinkin kaikki joukkovelkakirjalainasijoitukset oli tehty Suomeen.

Kaikkien työeläkevakuutusyhteisöjen omistamien Suomessa liikkeelle laskettujen joukkovelkakirjalainojen määrä 31.12.2010 oli 4,9 mrd. euroa, joka oli 11,2 % työeläkevakuutusyhteisöjen kaikista joukkovelkakirjalainasijoituksista.

Joukkovelkakirjalainojen osuus kaikista sijoituksista oli 31.12.2010 työeläkevakuutusyhtiöillä 28,0 %, eläkekassoilla ja -säätiöillä 31,7 % sekä julkisyhteisöjen ryhmällä 41,1 %. (Vrt. huomautus kohdassa III.1. osakkeet.)

IV. 3. Lainaustoiminta

Lainoihin oli 31.12.2010 sijoitettuna 9,1 mrd. euroa, jossa on laskua vuoden neljännen neljänneksen aikana noin 600 milj. euroa. TyEL-takaisinlainaustoiminta aktivoitui voimakkaasti vuoden 2008 lopussa ja aktiiviteetti jatkui myös alkuvuoden 2009 ja sitten on laimennut. Takaisinlainauskanta 31.12.9.2010 oli 5,1 mrd. euroa, kun se 31.12.2008 oli 3,1 mrd. euroa ja 31.12.2007 0,7 mrd. euroa.

Lainojen osuus kaikista sijoituksista oli 6,6 %. Työeläkeyhteisöjen omille kiinteistöosakeyhtiöilleen antamat lainat on luettu mukaan kiinteistösijoituksiin.

Suomen ulkopuolelle tapahtuvaa lainaustoimintaa ei ole.

IV. 4. Kiinteistösijoittaminen

Kiinteistösijoitusten määrä 31.12.2010 oli 14,1 mrd. euroa, jossa on kasvua noin 300 milj. euroa. Kiinteistösijoitusten osuus koko sijoituskannasta 31.12.2010 oli 10,2 %. Osuus hieman laski vuoden 2010 aikana.

Kiinteistösijoituksia Suomen ulkopuolelle 31.12.2010 oli 1790 milj. euron verran. Vuosineljänneksen aikana siinä on nousua 100 milj. euroa sekä vuodenvaihteeseen verrattuna 342 milj. euroa.

IV.5. Lyhyet korkosijoitukset

Lyhyiden korkosijoitusten osuus vaihtelee yleensä 5 %:n molemmin puolin ollen vuoden 2010 lopussa 7,4 mrd. euroa eli 5,4 % koko sijoituskannasta.

Poikkeuksena tästä viiden prosentin säännöstä ovat olleet eläkesäätiöt ja -kassat, joilla tämä osuus on ollut ajoittain yli 10 prosenttiakin ollen 16,6 % vuoden 2010 lopussa.

Rahamarkkinasijoitusrahastoihin oli sijoitettuna 1 543 milj. euroa, jossa on kasvua neljännestä neljänneksen aikana 255 milj. euroa.